

KURZEMES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Kurzemes plānošanas reģiona specializācijas iespējas

Pētījuma kopsavilkums latviešu un angļu valodās

Iepirkuma identifikācijas nr: KPR 2014/11/ NFI-002

Līguma nr: 7-5/NFI-002/02 19.06.2014

PASŪTĪTĀJS	Kurzemes plānošanas reģions Avotu iela 12, Saldus, LV3801 Reģ. nr. 90002183562	
IZPILDĪTĀJS	Personu apvienība SIA „Sandra Mūriņa konsultācijas“ un SIA „Civitta Latvija“	
	Pētījuma izstrādes vadītājs	Sandris Mūriņš
	Autoru grupa	Diāna Orlovska Santa Kratule
Pētījums izstrādāts Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.-2014. gadam finansētā projekta Nr. 4.3-24/NFI/INP-002/002 „Latvijas plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību teritoriālās attīstības plānošanas kapacitātes palielināšana un attīstības plānošanas dokumentu izstrādāšana“ ietvaros		

Rīga, 2014

Kopsavilkums

Pētījums “Kurzemes plānošanas reģiona specializācijas iespējas” izstrādāts 2014. gada augustā EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.-2014. gada perioda programmas “Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība starp Latvijas un Norvēģijas valsts institūcijām, vietējām un reģionālām iestādēm” projekta “Latvijas plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību teritoriālās attīstības plānošanas kapacitātes palielināšana un attīstības plānošanas dokumentu izstrādāšana” (Nr.4.3-24/NFI/INP-002) ietvaros. Tā mērķis ir veikt ieguldījumu plānoto Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2015.-2030. gadam un attīstības programmas 2015.-2020. gadam dokumentu izstrādē, izstrādājot ieteikumus reģiona ilgtermiņa specializācijas virzienus.

Metodoloģija: statistikas datu analīze un idejuTalkas

Pētījuma izstrāde sastāv no diviem galvenajiem blokiem: (1) pētnieciskās daļas – pašreizējās situācijas analīzes un (2) ieteikumu specializācijai izstrādes. Pētnieciskās daļas ietvaros veikta: nozaru konkurētspējas analīze, salīdzinot Kurzemes plānošanas reģionu ar Latviju un Latviju ar Baltijas jūras reģionu; reģiona resursu – pieejamo zinātniski tehnoloģisko un ekonomisko, cilvēkresursu, zināšanu resursu un dabas resursu – analīze; reģionā esošās inovācijas infrastruktūras – zinātniski pētniecisko institūtu, inovācijas, zināšanu pārneses un kompetenču centru, augstākās izglītības iestāžu un uzņēmējdarbības atbalsta centru – analīze; kā arī iesaistīto pušu plānošanas dokumentu – reģiona pašvaldību attīstības dokumentu, Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020. gadam, ES investīciju fondu partnerības līguma 2014.-2020. gadam un “Eiropa 2020” stratēģijas – analīze.

Lai verificētu pētījuma autoru izstrādātos priekšlikumus Kurzemes plānošanas reģiona specializācijai, 22. un 29. augustā tika rīkotas idejuTalkas, kurā piedalījās Kurzemes plānošanas reģiona administrācijas un pašvaldību, uzņēmējdarbības un tās nozaru asociāciju, biznesa atbalsta institūciju un ministriju pārstāvji. IdejuTalka ir 2009. gadā Latvijā radīta un vairāk nekā 170 pasākumos pārbaudīta koprades semināru metode, kura ļauj pilnībā izmantot dalībnieku zināšanas, idejas un intuīciju kāda svarīga jautājuma risināšanā. Apkopojot idejuTalkā izteiktās idejas, izstrādāti gala ieteikumi reģiona specializācijai. 26.augustā tika rīkota sanāksme – diskusija Kurzemes plānošanas reģiona speciālistiem ar mērķi iepazīstināt KPR darbiniekus ar pētījuma rezultātiem.

Secinājums 1: Salīdzinošas konkurētspējas priekšrocības – zivsaimniecībai, apģērbu ražošanai, tūrismam

Nozaru specializācijas rādītājos – uzņēmumu skaits, nodarbināto skaits, pievienotā vērtība – šobrīd izteiktākās salīdzinošās priekšrocības ir šādām nozarēm: zivsaimniecībai, apģērbu ražošanai, tūrismam (izmitināšanai). Šajās nozarēs Kurzemes plānošanas reģionā ir ne tikai nozīmīgākā uzņēmumu koncentrācija nekā vidēji Latvijā, bet arī lielākais uzņēmumu īpatsvars kopējā uzņēmumu skaitā, salīdzinot ar citiem plānošanas reģioniem. Līdz ar to zivsaimniecības, apģērbu ražošanas un tūrisma nozarēs Kurzemes plānošanas reģionam pašlaik ir visizteiktākās salīdzinošās konkurētspējas priekšrocības Latvijā un arī Baltijas jūras reģionā.

Secinājums 2: Priekšrocība ir dabas resursi – jūra, piekraste un meži

Analizējot Kurzemes plānošanas reģiona cilvēkresursus, zināšanu resursus un dabas resursus, tika secināts, ka reģionam nav būtisku priekšrocību cilvēkresursu vai zināšanu resursu ietilpīgās nozarēs. Būtiskas priekšrocības Kurzemes plānošanas reģionam ir dabas resursu un infrastruktūras jomā. Kurzemes plānošanas reģionam ir garākā jūras piekraste, kas dod reģionam iespējas attīstīt zivsaimniecības,

akvakultūras, tūrisma, transporta un citas nozares. Reģionā ir arī otrs lielākais mežu īpatsvars un lielākais skuju koku mežu īpatsvars Latvijas plānošanas reģionu vidū, kas ir priekšrocība mežizstrādes, kokapstrādes un saistīto nozaru attīstībai. Savukārt reģionā esošās ostas un dzelzceļa infrastruktūra veido transporta, loģistikas un to palīgdarbību, piemēram, uzglabāšanas darbības atbalstošu tīklu.

Secinājums 3: Inovācijas infrastruktūra neveicina salīdzinoši konkurētspējīgāko nozaru attīstību

Kurzemes plānošanas reģionā esošā inovācijas infrastruktūra – zinātniskās pētniecības institūti, inovāciju, zināšanu pārneses un kompetences centri, augstākās izglītības iestādes un uzņēmējdarbības atbalsta centri – nav sasaistē ar nozarēm, kurām šobrīd reģionā ir salīdzinošas priekšrocības. Inovācijas infrastruktūra rada priekšrocības, piemēram, IKT nozarei, kas šobrīd reģiona ekonomiskajā profilā ir ar maznozīmīgu lomu.

Ieteikums 1: Kurzemes plānošanas reģionam turpmāk fokusēties uz augstākas pievienotās vērtības radīšanu kokapstrādes, pārtikas rūpniecības, apģērbu ražošanas, tūrisma, zivsaimniecības, metālapstrādes un transporta loģistikas nozarē.

Balstoties uz veikto pētniecisko darbu, kā ieteicamās Kurzemes plānošanas reģiona specializācijas jomas tiek izvirzītas 7 nozares: zivsaimniecība, kokapstrāde, pārtikas rūpniecība, apģērbu ražošana, metālapstrāde, tūrisms un transports un loģistika. Visām izvirzītajām jomām ieteicams fokusēties uz augstas pievienotās vērtības radīšanu caur inovācijām, jaunu tehnoloģiju ieviešanu un/vai produktu dizaina un preču zīmju attīstīšanu, modernu biznesa prasmju apgūšanu un veicināšanu uzņēmēju vidū. Šīs nozares būtu jāattīsta gan reģiona attīstības centros, gan lauku teritorijās.

Ieteikums 2: Kurzemes plānošanas reģionam turpmāk fokusēties uz jūras un tās piekrastes, tehnoloģisko kompetenču, radošo resursu, sadarbības starp pārvaldi, uzņēmējiem un zinātnes un pētniecības institūcijām, kā arī transporta un sakaru infrastruktūras attīstīšanu.

Kurzemes plānošanas reģiona attīstības veicināšanai kopumā ieteicams koncentrēties uz vairāku plašam nozaru lokam būtisku sektoru attīstīšanu, palielinot reģiona ekonomikā radīto pievienoto vērtību. Tās ir: (1) jūra un piekraste; (2) ieguldījumi tehnoloģisko kompetenču – IT, ražošanas un biotehnoloģiju – attīstībā; (3) radošo resursu attīstība pievienotās vērtības palielināšanai; (4) sadarbības veicināšana starp pārvaldi, uzņēmējiem un zinātnes un pētniecības institūcijām; (5) infrastruktūras attīstīšana. Pētījuma autori iesaka izvēlēties nodarbinātības salīdzinošas priekšrocības indikatoru, lai novērtētu nozaru ekonomisko attīstību, bet patentu skaitu un iedzīvotāju īpatsvaru ar augstāko izglītību – inovācijas vides novērtējumam.

Ieteikums 3: Kurzemes plānošanas reģiona administrācijai būtu jāuzņemas Kurzemes reģionālās inovāciju sistēmas pārvaldības, tūrisma mārketinga, investīciju piesaistes un uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumu sniegšanas funkcijas.

Kurzemes plānošanas reģiona administrācija uzņēmējdarbības veicināšanas jomā varētu uzņemties četras funkcijas. Tās ir: (1) Kurzemes reģionālās inovāciju sistēmas pārvaldība; (2) tūrisma mārketinga; (3) investīciju piesaiste un (4) uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumu sniegšana.

Summary

The study “Opportunities for Kurzeme Planning Region specialization” developed in August 2014 within the framework of the EEA / Norwegian Financial Mechanism program's “Capacity-building and institutional cooperation between Latvian and Norwegian state institutions, local and regional authorities (2009 – 2014)” project “Latvian planning regions and local spatial development planning and capacity building for development planning documents” (Nr.4.3-24 / NFI / INP-002). The aim of the study is to draft recommendations for the Kurzeme planning region's long-term direction of specialization. The findings of this research will be used in developing Kurzeme Planning Region’s Sustainable Development Strategy 2015-2030 and Kurzeme Planning Region's Development Program 2015-2020.

Methodology: statistical analysis and idejuTalka

The methodology of the study consists of two main blocks: (1) analysis of the current situation and (2) the recommendation of specialization for the future development. Analysis of the current situation was carried out by identifying sectoral competitiveness of Kurzeme planning region with Latvia and Baltic Sea region; assessing regional resources (scientific and technological, economic, human, knowledge, and natural); analysing innovation infrastructure (research institutes, innovation, knowledge transfer and competence centres, higher education institutions and business support centres), as well as by analysing planning documents (local development strategies and development programs, Latvian National Development Plan 2014-2020, The EU investment fund partnership agreement in 2014-2020th and the EU strategy “Europe 2020”).

In order to develop recommendations of specialization for the future development two idejuTalka events were held in 22 and 29 August. Representatives of Kurzeme Planning Region administration, ministries, local governments, business and industry associations, as well as business support institutions participated in two co-creation seminars. idejuTalka is co-creativity method created in Latvia in 2009 that allows accessing participants' knowledge, ideas and intuition on an important issue. It has been tested in more than 170 workshops. Based on the results of these seminars, final recommendations for the regional specialization were developed. On 26 August, was organized meeting with territory development specialists in order to discuss preliminary findings of the research.

Conclusion 1: Comparative competitive advantages are in fisheries, apparel manufacturing, and tourism.

Sectoral specialization by the numbers of enterprises, employees, and the added values indicates that comparative competitive advantages are in fisheries, apparel manufacturing, and tourism (accommodation). Research findings show that these sectors are more concentrated in Kurzeme planning region rather than in other planning regions of Latvia. Consequently, fisheries, apparel manufacturing and tourism sectors have currently the most pronounced comparative competitive advantage in Baltic Sea region as well.

Conclusion 2: The advantage of the natural resources – the sea, coast and forests

By analysing human resources, knowledge resources, and natural resources Kurzeme planning region, it was concluded that the region has not a significant advantage in human resources or knowledge-intensive sectors. Kurzeme planning region has significant advantages in natural resources and infrastructure. Kurzeme planning region has the longest coastline in the Latvia. It provides opportunities for the development of fisheries, aquaculture, tourism, transport and other sectors. The region has the second

largest proportion of forests among all planning regions of Latvia. This fact gives advantage in logging, woodworking and the development of related sectors (e.g. furniture manufacturing). In addition, region has developed port and railway infrastructure which gives advantages in transport, logistics and ancillary activities, such as storage activities of supportive transport networks.

Conclusion 3: Innovation infrastructure is not conducive to relatively competitive sectors

Kurzeme planning region with its existing innovation infrastructure – research institutes, innovation, knowledge transfer and competence centres, higher education institutions and business support centres – is not currently linked to the sectors that have a comparative competitive advantage. Innovation infrastructure creates more benefits to the industries of high-tech technology, such as ICT sector. Currently these industries play a minor role in regional economy.

Recommendation 1: Kurzeme Planning Region should focus to transforming wood processing, food industry, apparel manufacturing, tourism, fishing, and metal and transport logistics industry to more added value industries

It has been recommended to Kurzeme planning region to specialise on wood processing, food processing, apparel manufacturing, fisheries, metal processing, tourism and transport and logistics. For all the above mentioned sectors it has been recommended to focus on high added value creation through innovation, new technology and/or product design and trade mark development, advancing business skills and the promotion of entrepreneurs. These sectors should be developed in the regional development centres and rural areas. The study authors recommends choosing employment comparative advantage indicators to measure economic performance, but the number of patents and the share of population with higher education for innovation environmental assessment.

Recommendation 2: Kurzeme planning region should focus on the development of marine and coastal territories, technological competences, creative resources, cooperation between government, business and research institutions, as well as to develop transport and communications infrastructure

It has been recommended to Kurzeme planning region to focus on development of areas that support growth and transition of wide range sectors towards more value added activities. These are (1) investment in marine and coastal development; (2) investments in technological competencies – IT, manufacturing and biotechnologies; (3) development of creative industries to increase value added sectors that have comparative competitive advantage; (4) the promotion of cooperation between the government, businesses, and research institutions; (5) development of transport and communication infrastructure.

Recommendation 3: Kurzeme Planning Region Administration should take the Kurzeme regional innovation system management, tourism marketing, investment attraction and business support service functions

In future Kurzeme Planning Region administration could undertake four functions for facilitating entrepreneurship and business development. These are (1) management of the Kurzeme regional innovation system; (2) tourism marketing; (3) investment attraction and (4) providing business support services.